

Poskytování právního poradenství při žádostech o udělení postavení uprchlíka

(Budapešť 16.–18.3.2000)

Radoslava Šopovová

V rámci programu PHARE se v Budapešti pod vedením Dr. Judit Toth a Maďarského sdružení pro migranty – MENEDEK sešli ve dnech 16.–18.3.2000 zástupci České republiky, Slovenska, Slovinska, Polska, Ukrajiny a Rakouska, kteří se podíleli na vybudování sítě jednotného postupu při udělování postavení uprchlíka ve střední Evropě. Celá akce probíhala jako finální výstup projektu PHARE – Právní poradenství pro uprchlíky, Legal Conselling for Refugees, za účasti Dr. Nuala Mole z londýnského střediska AIRE (Advice on Individual Rights in Europe).

Cílem projektu, který probíhal od dubna 1998 do dubna 2000, bylo vytvoření spojení mezi právníky zastávajícími právní poradenství pro uprchlíky a žadatele o azyl ve střední Evropě a nevládními organizacemi v návaznosti na zkušenosti nevládních organizací v Evropské unii, dále pak organizace konferencí a školení právníků v otázkách mezinárodní migrace za účelem zefektivnění a zlepšení jejich odborného působení při rozhodování individuálních případů.

Hlavním koordinátorem celého projektu byla Dr. Judit Toth a zástupce Maďarského sdružení pro migranty MENEDEK Zsuzsanna Zsebik, další účastnické státy zastupovali Foundation Informa, jmenovitě Valentina Petrus, Český Helsinský výbor Jana Chrzová, Slovinsko a GEA 2000 Maja K. Tratar a Caritas Austria Andrea Huber. Zástupci Polska a Ukrajiny se rovněž nemalou měrou podíleli na úspěšném průběhu celého semináře a konference. Součástí projektu byla nejen pravidelná zasedání hlavních zástupců, ale i stanovení základní linie pro harmonizaci s právem EU, organizace školení a vydání CD s informací o právní praxi v daném regionu.

Byla jsem maďarskou stranou pozvána, abych seznámila účastníky kursu s předmětem „Integrated English Language Course in Refugee Law“, vyučovaným na PrF MU, jehož zavedení do učebního plánu fakulty jako „Cursus Innovati“ bylo finančně podpořeno Vzdělávací nadací Jana Husa v Brně.

Seminář vedla jako hlavní školitel Dr. Nuala Mole. Kromě rozboru případů týkajících se uprchlické problematiky proběhla i diskuse u tzv. kulatého stolu, která se zaměřila na problémy profesionálního vybavení pro řešení těchto případů, které jsem se zúčastnila se svým příspěvkem (Integrated English Language Course in Refugee Law as „Cursus Innovati“ sponsored by

Jan Hus Educational Foundation). Dalšími příspěvateli byli představitelé z Univerzity v Szegedu, Středoevropské univerzity v Budapešti, zástupci UNHCR a soudnictví. Součástí mého příspěvku na semináři bylo i poskytnutí anglické verze Azylového a Cizineckého zákona (UNHCR) pro potřeby výuky, modelového případu Nader Khan Case (Jílek – Šedová – Šopovová) a předání excerpce uprchlické judikatury za rok 1998 a 1999 (Šopovová – Jílek).

Bylo konstatováno, že kurs, který je vyučován na PrF MU v Brně, je opravdu ojedinělý a výjimečný. Rovněž byla kladně ohodnocena jazyková příprava, jejíž důležitost byla podpořena uvedením videozáznamu, týkajícího se rozhodování při udělení statusu uprchlíka a úlohy překladatele v kontextu uprchlické problematiky.

S kursem vyučováním na PrF MU v Brně se seznámili kolegové z nevládních organizací i státních institucí z ČR, Maďarska, Slovenska, Polska, Slovinska, Ukrajiny a Rakouska a Dr. Nuala Mole si vyžádala jeden výtisk učebnice a slovníčku pro svou další prezentaci v Moskvě a pro využití těchto materiálů pro bývalou Jugoslávii.

Díky své účasti na tomto semináři jsem si uvědomila, jakou úlohu může sehrát náš kurs při sjednocení postupů v rámci azylové procedury a problematiky a jakým způsobem bychom nyní, díky poznatkům načerpaným z původního projektu, mohli ovlivnit jednotný postup při vzdělávání budoucích odborníků na uprchlickou problematiku v zemích střední, východní a jižní Evropy, a takto přispět k harmonizaci práva při vstupu do EU.

Vzhledem ke změnám, které nastaly od 1.1.2000 v režimech azylového a cizineckého zákona na území ČR a vzhledem k jejich připravované novelizaci, považuji za velmi potřebné přepracování náplně kursu i samotné učebnice, jakož i udržení navázaných kontaktů se sousedními zeměmi. Problematika uprchlictví se rozšiřuje na otázky lidských práv obecně, postavení menšin ve společnosti (Romové) a rovněž na otázky jednotného postupu zemí střední, východní a jižní Evropy. Tyto otázky budou předmětem dalšího jednání se Vzdělávací nadací Jana Husa se žádostí o podporu našeho dalšího snažení při zpracovávání aktuální problematiky.